

# ARCHIEF

VOOR DE

Suikerindustrie in Nederlandsch-Indië

---

ORGAAN

VAN HET

Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië

34<sup>ste</sup> JAARGANG 1926

1e DEEL

(Afl. 1 t/m 26, p. 1—696.)

---

CENTRALE BIBLIOTHEEK  
KON. INST. v. d. TROPEN  
AMSTERDAM

Uitgegeven door

Het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië.

## KORTE MEDEDEELINGEN

### VAN HET PROEFSTATION VOOR DE JAVA-SUIKERINDUSTRIE.

#### No. 61. *Coelophora*, een vijand der Witte Luis uit Indo-China, op Java ingevoerd.

De *Witte Luis* (*Oregma lanigera*) heeft op Java meerdere vijanden die zijn uitbreiding binnen de perken houden. De voornaamste zijn:

1. Het sluipwespje *Encarsia*, dat overal voorkomt waar Witte Luis te vinden is en dat zijn eieren legt in het lichaam der luizen.
2. Het motvlindertje *Ephestia cautella* Hamps, waarvan de rups uitsluitend luizen eet, zie ZEHNTNER in *Archief* 1900 II p. 1036 1).
3. Larven van *Gaasvliegen*, zooals *Chrysopa*.
4. Larven van *Zweefvliegen*, zooals *Dediopsis*.
5. Het groote Lievenheersbeestje *Synonycha grandis*, waarvan de kevers zoowel als de larven ook bijna uitsluitend luizen eten en een aangetast blad geheel van de luizen kunnen bevrijden.
6. Larven en kevers van andere soorten *Lievenheersbeestjes*.

Onder de Lievenheersbeestjes die uitsluitend van luizen leven, is er een die in Fransch Indo-China zeer veel Witte Luis verdelgt, de *Coelophora biplagiata*. Door het Proefstation op Formosa is deze kever overgebracht naar dat eiland en wordt daar nu in den aanplant verspreid. Larve en kever eten de luizen weg van onder de draderige witte waslaag waarmee deze luizen zich bedekken; de huidjes met de was blijven dus over.

Daarna zond het Proefstation op Formosa zijn entomoloog M. ISHIDA naar Java, van waar hij medio 1925 de sluipwesp *Encarsia* in cold storage naar Formosa bracht. De wespjes *Encarsia* kwamen levend aan, doch hebben zich niet voortgeplant, blijkbaar doordat de reis te lang geduurd had.

In Januari 1926 werd deze poging herhaald: van de Sf. Soemberkareng werden de wespjes door TAKANO met een rechtstreeksche boot uit Probolinggo naar Formosa gebracht, waar 2000 stuks levend aankwamen; en van de Sf. Soerawinangoen in Cheribon werd een

1) Dit is een andere rups dan *Ephestia cautella* Wlk, die cacaoboonen eet, zie S. LEEFMANS in *De Indische Culturen* 15 Dec. 1925 p. 736; de rups gaat in de cacaoboonen naar Europa; de vlinder legt eitjes aan de chocoladerepen en bonbons, die in blikken naar de tropen gaan en dan soms vervreten aankomen.

zending van 105 glazen buisjes met *Encarsia* in Witte Luis door ISHIDA van Batavia naar Hongkong vervoerd als tusschenstation, teneinde ze daar na een nog kortere reis eerst verder te kweken voor Formosa; op reis werd de temperatuur op 14° C gehouden.

In ons Kort Bericht Diversen 1925 blad 3 van 27 Februari 1925 verzochten wij de hulp der ondernemingen voor deze pogingen. In ruil voor onze medewerking had ISHIDA ons den invoer van het bovengenoemde op Java nog niet aangetroffen Lievenheersbeestje *Coelophora biplagiata* toegezegd, en heden is deze vriendelijke en belangrijke belofte ingelost.

TAKANO nam van het kweekstation op Formosa 500 der kevertjes mede, van beide geslachten, in een ruime kooi. Tot Hongkong hielden zij zich vrij rustig. Zuidwaarts stoomende werd het klimaat echter steeds warmer en werden de kevertjes steeds onrustiger. Luizen kon men hen niet meer als voedsel verschaffen, en zij stierven voor en na Singapore bij honderden; wellicht was het ook wat te droog in de groote kooi. In Batavia waren nog slechts 36 stuks in leven, die in een glazen vat met een vochtige lap op den bodem werden gedaan. Na radiografische telegrammenwisseling met de *Plancius* was besloten, de invoer niet in Batavia maar in Soerabaja te doen plaats hebben, omdat dan te Pasoeroean het luizenvoedsel direct bij de hand zou zijn. Het Departement van Landbouw was behulpzaam om dadelijk vergunning tot invoer overeenkomstig Art. 3 van Staatsblad 1920 No. 516 te geven. In Soerabaja waren bij de ontschepping op 9 Maart nog 31 stuks in leven, die een paar uur later in de kooien te Pasoeroean ijverig bezig waren, witte luizen te verslinden. Een uurtje later was reeds een keverpaartje aan het copuleeren, zoodat er wel eenige kans op spoedige vermeerdering bestaat. Er waren 16 mannetjes en 15 wijfjes.

Deze Lievenheersbeestjes zijn 4 à 5 m.M. lang, blauwzwart met een groote bruinroode vlek op ieder schild, en met een helderwitte vlek aan den rand van het borstschild, rechts en links van den kop. De mannetjes zijn iets kleiner dan de wijfjes en hebben een witten voorrand aan den kop, die bij de wijfjes zwart is. Bij de doode dieren veranderen de witte vlekjes in grijsgeel. Mocht iemand op Java Lievenheersbeestjes ontdekken die eenigszins met *Coelophora* overeenkomen, dan houden wij ons voor spoedige toezending ten zeerste aanbevolen om ze met den Import te vergelijken.

Voorloopig blijft TAKANO bij de kevertjes. Van de *Sf. Pleret* wordt elke dag rietblad met witte luis als voedsel gehaald. Als het

mocht gelukken, de kevers te vermeerderen, zullen bij Groepsadviseurs of op fabrieken meerdere kweekstations worden opgericht, van waar de verspreiding op de fabrieken in de tuinen met Witte Luis kan plaats hebben.

Aan de reeds aanwezige vijanden dezer luizen zal dan nog een zeer effectieve toegevoegd zijn.

De Directeur van het Proefstation,

PASOEROEAN, 9 Maart 1926.

Dr. PH. VAN HARREVELD.

*Naschrift.* Op 15 Maart legde het 1e wijfje 6 eitjes; op 16 Maart legden het 2e, 3e en 4e wijfje resp. 17, 31 en 16 eitjes; op 17 Maart het 5e en 6e wijfje resp. 7 en 18 eitjes; op 18 Maart het 7e, 8e en 9e wijfje resp. 6, 16 en 11 eitjes. Totaal in 4 dagen dus reeds 128 eitjes; zij zijn heldergeel en staan met de punt op het rietblad. Het wijfje legt een groepje van eieren, die elkander niet aanraken, doch wel zeer dicht bijeen staan. Na 2 dagen kwamen reeds de zwarte langpotige larfjes uit de langwerpige eitjes te voorschijn.

De kever heet *Coelophora biplagiata* (Humb ?), blijkbaar om de 2 witte vlekjes aan den voorrand, die er uitzien alsof daar 2 witte luizen zaten.

Een larve is in 9 dagen volwassen en eet in dien tijd ongeveer 450 luizen. Het popstadium duurt 4 dagen. De kever leeft 40 tot 45 dagen en eet in dien tijd ongeveer 4000 luizen. Een wijfje legt om den anderen dag een 30-tal eieren. Door het voedselgebrek op reis waren de eerste legsels na aankomst klein. Aan boord legden de kevers geen eieren tengevolge van het voedselgebrek.

Daar de kevers de eitjes dikwijls zelf opeten, wordt ieder copuleerend paartje in een glazen doos afgezonderd, met stukjes rietblad waarop witte luizen als voedsel zitten. Het bladstuk waarop de eitjes gelegd zijn, wordt na het leggen dan weggenomen en veilig in een aparte glazen doos geborgen. Als na 2 dagen de larfjes uitkomen, krijgen deze dadelijk weer witte luizen tot voedsel, want anders eten de larven elkander op.

In de natuur kunnen kevers en larven beter ieder huns weegs gaan en aldus aan elkanders vraatzucht ontsnappen.

PASOEROEAN, 18 Maart 1926.